

VANHAN IKKUNAN KUNNOSTAMINEN

Tällä ohjeella kunnostetaan vanha ikkuna perinteiseen tapaan: lasit kiinnitetään liitupohjaisella kitillä sekä lasituslangalla ja ikkuna maalataan hengittävällä pellavaöljymaalilla. Ohjeita on olemassa monia, mutta tähän on kerätty mielestämme parhaat vinkit.

Kunnosta vain se, mikä on viallista.

*Jos maali on pääosin tiukasti kiinni, älä raavi sitä irti. Pintoja ei ole pakko kaapia puupuhtaaksi.

*Jos helat ovat kunnossa ja tiukasti kiinni, älä irrota niitä.

*Jos kitti on vain paikoitellen irti, riittää kun paikkaat kittauksen.

TYÖVAIHEET

1. KIRJAA YLÖS IKKUNAN TIEDOT

Piirrä ikkunasta kuva ja koodaa karmit ja puitteet niin, että ikkunat löytävät kunnostuksen jälkeen omille paikoilleen. Koodaa tarvittaessa myös lasit ja helat.

2. IRROTA KITIT JA LASIT

Osa kiteistä saattaa irrota pelkällä puukolla, mutta yleensä apuna tarvitaan lämmitintä (kuumailmapuhallin tai infrapunälämmitin), joka pehmentää kitin. Suojaa lasi ohuella vanerilla tai märällä rievulla. Irrota lasituslangat pihdeillä ja nosta lasi irti varovasti. Poista vanha aluskitti.

3. TARKISTA HELOJEN KUNTO – KUNNOSTA TARVITTAESSA

Arvioi, tarvitseeko saranoita tai kulmarautoja irrottaa ja kunnostaa. Varsinkin ulkopuitteen saranat voivat tarvita uuden ruostesuojauksen ja maalin.

Maalin irrottamiseen on useita keinoja:

* Kodin putkimies (natrium-hydroksidi) on vahvasti emäksinen aine, joka pehmentää maalin.

Liuta osia tarpeen vaatiessa yön yli. Käsittelyn jälkeen pese helat vedessä ja kasta ne hetkeksi etikkaan, jonka happamuus neutraloi emäksen. Huuhtelee uudestaan ja kuivaa.

* Helat voi puhdistaa myös upottamalla ne useammaksi päiväksi pellavaöljysuopaan. Suopaliotuksen jälkeen helat huuhdellaan ja kuivataan.

* Puitteeseen kiinni jäävät helat voi puhdistaa esim. porakoneeseen kiinnitettävällä messinkiharjalla.

Käsittele ainakin ulos tulevat kulmaraudat ja saranat ruostesuojalla (rautamönjä -pellavaöljymaali tai sinkkinaftenaatti).

4. TARKISTA PUUOSIEN KUNTO

Mikäli niissä on vikoja, suosittelemme osallistumista ikkunoiden puukorjauskurssille tai ottamaan yhteyttä ikkunakunnostajaan.

5. POISTA VANHA MAALI

Maali poistetaan kuumentamalla ja kaapimalla. Suosittelemme kuumailmapuhallinta hellävaraisemman infrapunälämmittimen käyttöä. Maali ei tartu palaneeseen puuhun. Maali ei myöskään tartu harmaantuneeseen puuhun, joten hio puuosat maalinpoiston jälkeen terveelle puulle asti.

6. KITTAUS JA POHJAMAALAUUS

Ikkunan maalaamisesta on erilaisia ohjeita ja erityisesti kittiuran eli kyntteen käsittelystä on eri mielipiteitä. Miten vain, kunhan kitti on eristetty puusta. Pellavaöljystä ja liidusta tehdyssä kitissä olevan öljyn imeytyminen puuhun täytyy estää.

Vaihtoehto 1: Kittaa lasi puitteeseen ennen pohjamaalausta. Monet ruotsalaisvaikutteisen ikkunakunnostajakoulutuksen käyneet ikkunaentisöijät öljyivät koko puitteen raa'alla pellavaöljyllä ja levittivät kittiuraan sellakkaa eristysaineeksi ennen pohjamaalia.

Vaihtoehto 2: Maalaa puite pohjamaalilla kauttaaltaan, myös kittiura. Kittaa lasi paikoilleen. Domus Classican valikoimassa on Ottosson Färgmakerin pellavaöljymaali, jonka ohjeistuksen mukaan puite maalataan ennen lasin kiinnitystä. Puitetta ei öljytä, eikä urassa käytetä sellakkaa. Puu saa tarvitsemansa kosteuden pohjamaalin öljystä. Kaikkiaan maalikerroksia on kolme.

Pohjamaali sekoitetaan perusmaalista sekoitussuhteella:

- 30 % pellavaöljymaalia
- 70 % keittämätöntä eli raakaa pellavaöljyä

Maalaa ohuesti puun syiden suuntaisesti. Pellavaöljymaali on riittoisaa. Ota maalia vain pensselin kärjellä ja maalaa tiukasti painamalla (vrt. hiertämällä). Anna kuivua 2–3 vuorokautta olosuhteista riippuen. Maali kuivuu hapettumalla - valo ja lämpö nopeuttavat kuivumista. Hio kuiva maalipinta kevyesti hienolla hiekkapaperilla pölyn ja pienten roskien poistamiseksi.

7. KIINNITÄ KULMARAUDAT

Jos kulmaraudat on irrotettu, täytä ontot mallit pellavaöljykitillä, jotta niiden sisään ei kondensoidu ruostuttavaa vettä. Jos vanhat ruuvireiät ovat hieman löysät, työnnä reikään pieni puutikku. Kiinnitä samalla myös saranat.

8. KIINNITÄ LASIT

Levitä pehmeäksi vaivattu aluskitti kittiuraan tasaiseksi nauhaksi ja paina lasi napakasti paikoilleen. Kittii jää lasin ja puun väliin 2–3 millimetriä. Lasin voi lukita paikoilleen kittiuraan painamalla lasin jokaiselle sivuille pienet puutikut. Varmista lasin kiinnipysyminen lyhyillä lasituslangoilla. Jotta lasiin ei tule naulatessa naarmuja, laita sen päälle paperi tai teippaa vasaran kylki. Kaavi yli pursunut kitti pois puitteen toiselta puolelta ja levitä päällyskitti. Kitti muovailaan pötköksi, painellaan kittiuraan ja tasataan kittiveitsellä sileäksi kulmiin asti. Päällyskitti jätetään hieman vajaaksi siten, että aluskittiä jää näkyviin lasin läpi noin kaksi millimetriä. Ripottele lasille hieman liitujauhoa ja harjaa se pois. Liitu imee lasin pinnalle tulleet pellavaöljytahrat itseensä, ja lasi puhdistuu kuin itsestään.

9. VÄLIMAALAUS

Kitin päälle maalaamisesta on monia eri ohjeita. Jotkut tekevät välimaalauksen märän kitin päälle samana päivänä, toiset taas antavat kitin kuivua 2–3 viikkoa ennen maalaamista. Dana Lim -pellavaöljykitin ohjeissa kerrotaan, että kitin päälle voi maalata pellavaöljymaalilla heti kittäamisen jälkeen.

Maalaa ohuesti ohentamattomalla maalilla. Maalia on levitettävä lasin päälle pari millimetriä - maali varmistaa sen, että vettä ei pääse lasin ja kitin saumaan. Maalaa myös kulmaraudat ja saranat.

Anna kuivua 2–3 vuorokautta ja hio kevyesti hiekkapaperilla. Kun kokemusta kertyy, oppii maalaamisen tekemään vapaalla kädellä niin, ettei kaavinta tarvita.

Jos lasi on kiinnitetty puulistoilla, voit käyttää niitä edelleen tai muuttaa kiinnitystavan kittaukseksi. Puulistalla kiinnitetyn lasin alle tulee aluskitti kuten ohjeessa on edellä kerrottu. Kittii levitetään myös puulistan alle, jotta sen ja puitteen väliin ei pääse vettä.

10. PINTAMAALAUS

Maalaa samalla tavalla kuin välimaalausta tehdessä, mutta pintaa ei enää hiota. Ylimääräinen maali poistetaan lasista terävällä kaapimella.

11. KIINNITÄ HELAT

Helat on kätevinä maalata erikseen, kun ne roikkuvat rautalangassa. Puhdistetut helat maalataan kahteen kertaan. Niklattuja ja messinkisiä heloja ei maalata.

12. HUOLLA PENSSELI

Pese pensseli pellavaöljysuovalla. Maalauksetojen välissä pensseliä voi säilyttää upotettuna raa'assa pellavaöljyssä tai vedessä, mutta kuivaa silloin pensseli huolellisesti ennen kuin jatkat maalaamista.

HUOM! Hävitä pellavaöljyiset rätit ym. roskat kuivatettuina, upottamalla veteen tai polttamalla.

VANHASSA IKKUNASSA KÄYTETTY PUUAINES ON AINUTLAATUISTA.
KUN IKKUNAN KUNNOSTAA AJOISSA, KESTÄÄ SE KÄYTÖSSÄ VUOSIKYMMENESTÄ TOISEEN!